

ივერია

გაზეთის დასაყვებად და ყველა განცხადება-დასაშუალო უნდა მიმართოს: თეიმურაზ რუდიკი, ვიკი, ვიკის ქუჩაზე, ვარსკვლავის ქუჩის პარადი, თბ. გრუნიცისკლასის სასტუმროში; წარმოების განყოფილება საზოგადოების განყოფილება, საბავშვ-საბავშვო განყოფილება, სასახლის ქუჩაზე. ფასი განცხადებისა. ჩვეულებრივი სტრუქტურა რვა კოპიის.

გ ა ზ ე თ ი ლ ი რ ს			
თვე	მან.	თვე	მან.
12	10	6	6
11	9 50	5	5 50
10	8 75	4	4 75
9	8	3	3 50
8	7 25	2	2 75
7	6 50	1	1 50

ცალკე ნომერი — ერთი შაური

1877—1892 **ს ა ზ ე რ ი ა ტ ი კ ა და ს ა ლ ი ტ რ ა ტ ყ რ ს ა გ ა ზ ე თ ი** 1877—1892

თავად რაფიელ დავითის ძე მირიანაშვილი შეიღობით უმოკრინლესად სთხოვს ნათესავთა და ნაცნობთა, მოზარდნი მათის, 11 ამა თვისა, ქაშეთის წმ. გიორგის ეკლესიაში, სადაც გარდახდით იქნება ორმოცის წირვა და პანაშენი მოსახსენებლად მეუღლისა პირველისა და დედისა შელოთა მათთა, კენიანა თეოდოსიან დანი-თის ასულის მირიანაშვილს.

„საპროტიკოთო ღამებარებელ ამხანაგოქისაგან“
„საპროტიკოთო დამხმარებელ ამხანაგოქის“ კანცელარია იყოფა განთავსების ქუჩაზე, სახლის № 7, ხეობა სართულში. ჰირის-პირ მოღვაწეობს „ამხანაგოქის“ მმართველთან შეიძლება კვირბობით, დღის 9 საათიდან 11-მდე და სუთმბა-ობით 11—12 საათამდე.

ყოველწინავე წნობის შეტევას შესახებ „ამხანაგოქის“ შეიძლება ამხანაგოქის მდივანს გრიგოლ ვიშნაძესთან დაკავშირდეს. „ყოველწინავე“ რედაქციამდე ყოველ-ღვე, დღის 10 საათიდან 12-მდე. (5—1)

ქართული თეატრი
პარასკევს, 10 იანვარს,
არტიტი ვლ. ალექსანდრე-მისიანის მოწოდებით
ქართულ დრამატულ საზოგადოების არტისტებისაგან წარმოდგენილი იქნება

თ ა მ ა რ ს ბ ი ე რ ი
ისტორ. დრამა 4 მოქ. თხზულ. აკაკისა
მკოხანის როლს შეასრულებს ალექსი-გუბინიანი, მანსანის როლს
გ. ხაბაძე.

მ ო ტ ი ა
გოდვილი 1 მოქ. ლ. კვიციანიძის.
მისწოდებას მიღებს: ქნი ავლიშვილისა, ჩერქეზიშვილისა, არლა-ნისა, ბენი: მესხივი, ანაშიძე, გელდინაძე, ცხარელი, კანდელი, შა-თირიშვილი, გუნი და სხვანი.
ადგილებს ფასი ჩვეულებრივია
მოწოდებთა კუბონები ლოკაში ღირს ათი შაური.
დასაწყისი სწორედ 7 1/2 საათამდე.
შეადრება წარმოსადგენად: „თეოდოსი ოტელი“ ბენიშვილისა, „კა-ჩაღები“, — მილტონისა, „აირი მონასტერი“, „და-ამა“ და სხვა.
რეჟისორი ნ. ავლიშვილი. აღმწინტარტორი ვლ. გუნი.

12 იანვარს 1892 წელსა
ქუთაისის გლეხების ზღაპრი
დანიშნულია
ა ზ ნ ა უ რ ო ბ ი ს ბ ა ლ ი
სასარგებლოდ
ქუთაისის საზოგადოებრივი სასწავლებლისა.
გამგე კნ. ბ. ა. ასული წერეთლისა.
(3—2)

ტფილისის ქალაქის თავისაგან
დროებით დადგენილი სიღის ჩანგრევის უბედურება წმ. ნა-თლი-ღვთის დღეს, ჩვენს დღეს სძუწუნაროდ, უმსხვერპლად არ გაბავდა.
რამდენიმე ოჯახს იმ დღეს დაჭარბებულ თვისი მანსწრდო-ბული. ვიცით რა გულ-შემატებულად ქალაქის მცხოვრებთა, რო-ცა საქმე მათგან შეწყობას ითხოვს, ჩემს მოვალეობად დაესხე-განებთო ქალაქის განკარგებაში ხელის-მომწერა შემოწირულებათა მისაღებად იმ სახლობათა სასწარმოდ, რომელთაც დაჭარბეს ვინმე სემოწირულებულ უბედურების დროს.
შემოწირულებანი მიიღება ქალაქის განკარგებაში, ყოველ დღე, ნამუდამდღის ორ საათამდე.
(3—2)

ტფილისის ექიმი
ა. ი. ორბელი
სოლოლაკელ, საკეთ. სახლებში № 14—16
ავადმყოფებს მიიღებს:
ღილით 8-დან 10 საათამდე.
სალმით 4-დან 6 საათამდე.
ქირა-უხამ დღეობა
ღილის 8 საათიდან ნამუდამდღის
2 საათამდე. (150—4)

ალი ამბავი

* ფრიად საზარელი უბედურება დატრიალდა გუშინ დღის ამირ კატკისის რკინის გზის სადგურს „მო-ლითში“ (ახალ გზაზე). ამ სა-დგურზედ გაჩერებული იდგა ორი სა-ქონლის მატარებელი ცალ-ცალკე ლიანდაგი. ამავე სადგურზე უნდა მისულიყო ტფილისიდან მიმავალი საქონლისაგან მატარებელი № 52, მაგრამ, რადგანაც თავისუფალი მესა-მე ლიანდაგი აღარ იყო, ამიტომ დისკი დაკეტეს ნიშნად იმისა, რომ მიმავალი მატარებელი უნდა გაჩერ-ებულიყო დისკი იქითვე. მაგრამ, სა-უბედუროდ, მემანქნე ვერ შეიკავა მატარებელი, მიატრია გაჩერებულს მატარებელს და დაეჯახა. მატარე-ბელი ისე ძლიერ დაეჯახა, რომ ათი ნაეთის ვაგონი ერთი ერთმანეთს შეახტა, მიიღწეა და მთელს ორ-სავე მატარებელს ცეცხლი გაუწ-ნდა. ამ დროს ხალხი დაიღუბა, თუმცა ჯერ გადაჭრით ვერ შევიტ-ყვია, თუ არ ჩამდენი დაზავდა და ამ ჩამდენი მოკვდა. ამჟამინ, სულ ცხრა კაცი მოკვდა.

სადგურის უფროსმა მაშინვე აც-ნობა ეს ამბავი ტფილისში რკინის გზის უფროსს, რომელიც გუშინვე, დღის თერთმეტს საათზე, საგანგე-ზო მატარებლით გაეშურა უბედუ-რების ალავსა და თან წაიყვანა მუ-რანალი და შავებულთათვის შემწეო-ბის აღმოსაჩენად.

* ნ იანვარს მომხდარა უბე-დურებაში ძლიერ დაღვდა და ააშფო-თა ხალხი. დამწრენი უბედურებისა და მონათესავენი დაღუბულთა იმ დღეს ვანქის მახლობლად ჯგუფ-ჯგუფად დაიარებოდნენ და ცაყენე-ბდნენ. საღამომდე ამ ხალხმა ვანქის გლეხანში მოიყარა თავი და ერ-თი ვი უშველებელი ასტეხა. ვი-ლაკამ წამოიძახა, ხიდის გამკეთებ-ელი და ხალხის დამღუბელი გლეხა აქ. ეპისკოპოსის სახლში, იმალგბაო. ამის გაგონებაზე ყველანი ეპისკოპო-სის სადგომსკენ გაეჭანნენ და ითხო-ვდნენ, გამოიყვანენ, ვე ვილაკ სუ-ლის მტერი, რომ ლეშა-ლუშმა დაველოჯოთო. გამოვიდა ვილაკი ე-პისკოპოსის სახლიდან და ხალხს უხებო, ხიდის ამშენებელი აქ არ არის, აქედან წადით, ეპისკოპოსი უბედურად ბრძანდებოა. აზვირთებუ-

ლმა ხალხმა ამ კაცზე მოინდომა ჯგერის ამოყრა, მაგრამ იმან დრო-ზე უშველა თავსა და ეპისკოპოსის სახლში დაიხილა. ხალხი თან-და-თან უფრო-და-უფრო მდღეობდნენ. შე-ატყობნენ პოლიციას და რის ვი ვაგლახით გავანტეს შერჩევილები. მაგრამ არ გასულა ერთი ორი საა-თი, რომ ხალხმა ისევ იქ მოიყარა თავი და უარესსა სწადიდა. ცკვე პოლიცია ჩაერთა და წესიერება აღა-დგინა. მთელი დღე ეპისკოპოსის სადგომს პოლიცია ჰყარაულობდა.

* გუშინ 9 იანვარს, ტფილისის საგუბერნიო შენობათა კომისიამ ქა-ლაქის ინჟინერთან ერთად გასინჯა დროებითი ხიდი, რომელიც ნ იან-ვარს ჩანებრა. სხვათა შორის აღმო-ჩნდა, რომ ხიდის ის ნაწილი, რომელიც ვანქის ტარის მატარებელს, ძვე-ლი და უვარგისის მასალით ყოფილა აშენებული. ხიდის მეორე ნაწილი-კი, რომელიც იორდანესკენაა, ახალისა და კარგის მასალით, თუმცა იმ ალა-გას ნაწილები შიში უნდა ყოფილიყო ხიდის ჩამტრევისა, გადაწვად ქნა-წილი მტკვარს გადაცილებულია. იმ ადგილას, საცა უბედურება მოხდა, მტკვარის ძირი უნდა იქნებოდა. შიშის სისქე არმან ნახევრამდეა. ჰევირო-ბენ, იქნება შიშაში ბევრი და-მრჩევი იყოსო ჩაფლული და ამის გამო იმ ალავს, საცა უბედურება მოხდა, მტკვარის ძირი უნდა გათა-ხროდ. ხიდის გამკეთებელს უნდა-დათ, ხიდი დაეშალათ, მაგრამ მთა-ვრობის განკარგულებით ჯერ-ჯერო-ბით ხელუხლებელი უნდა იყოს, ვი-დრე გამოძიება გათავდება.

* ტფილისის მოურავად ნაყოფ-მა ეგ. გრ. ფრიდონოვი ამ დღეს-ვე გაუგზავნა ქალაქის საბჭოს 190 მანათი შემდგენის წერილით ქალა-ქის ეხლანდელის მოურავის სახელო-ბაზე: მე მსურს, რამდენდაც-კი შეგეზღუბა, შემწეობა აღმოვიჩინო ტფილისის სახელისნო სკოლის და-რბ მოწაფეთ, ამიტომ ვალად ვკის-რულობ ყოველს წელს გამოუგზავნო ქალაქის საბჭოს 4% სესხის ორი ბი-ლეთის სარგებელი, იმ პირობით-კი, რომ ეს ფული მიეცეს სტაბილად ორს მოწაფეს, რომელთაგანაც ერთი ქართველი უნდა იყოს და მე-ორე სომეხი. შემდეგ ფრიდონო-ვი განაგრძობს: „ამას გარდა, ვა-ლადვე ვისრულობ, ჩემის მეუღლის, ეკატერინა ავეტისას ასულის, სიკვ-დილად ქალაქის საბჭოს ყოველ წელიც ვაძლიო ის სარგებელი, რომელიც მე მეგრება მთვე 4% სესხის სამის ბილეთისა, შიშთვად ხელისნა-თა წოდების ერთ-ერთის განსახიზარ-ელი ცდილობს ერის წელიწადს სო-მეხს ქალს და მეორე წელიწადს ქა-რთველს. თუ რომელიც დარბის მოწა-ფეს, ის რომელს განსახიზარის ქალს უნდა მიეცეს ეს ფული, ამის გარ-და-წყვეტა მიმინდვია: პირველთა შესა-

ხებ სახელისნო სასწავლებლის სავე-დაგოვითა საბჭოსთვის და მეორესი ამქართა უსტაბამენისთვის*.

ამასთან ფრიდონოვი დასძენს, რომ თუ ვინცოცა მე ჩემს კოლეგ უფ-რო ადრე მოგვადე, ზემოხსენებული ფული ჩემმა კოლემა უნდა შემოიტ-ნოს ყოველ წელიც სიკვილამდეო.

* ნ იანვარს მომხდარა უბე-დურების დროს დამრჩევილები ამ ჟამად დაემტებ ნათესავთს, ორთაგანაში და იმას ქეთიაც. ხალხში ხმა ისმის, რომ ტფილისის ქვემოლ, მტკვარში, კიდევ ნ დამრჩევილის გვიმ უბოე-ნიათო. იმ ორ ყმაწვილთაგან, რომ-ლებიც წელიწადს ცოცხალი ამოუყ-ვანიათ და მიხილის საავადმყოფოში მიუყვანიათ, ერთი იმ დღესვე გარ-დაცვილია და მეორე-კი უსულიად მოარჩენილა.

* დიდი ხანია, რაც ჩვენს კავ-კისაში არ დამდგარა ამისთანა ხელი და თბილი ზამთარი, როგორც წლე-ვანდელია. მოხუცებულს კაცებს ძნე-ლად აგონდებთ ერთი-ორი ამ გვარი ზამთარი: მხოლოდ დღეს, იანვარს 9, მოვიდა ჩვენს ქალაქში პირველი თო-ვლი. ამ გვარი ბუნების მოვლენა ძლიერ საგულისხმოა ჩვენ მეურ-ნეთათვის. ამირ კატკისის აღმოაგ-ვლეთს ნაწილში მეურნეობა უიმისო-ვად ძლიერ შემწეებულია უწყლო-ობის გამო და, თუ რომელსამე ურ-წყავს ადგილში რაიმე მოსავალი მოიღობდ, მარტო იმიტომ, რომ ზა-მთარში დღემიწა, როგორც რიგია, სინესტრათა ძლიერია. წელს-კი, თუ მივიღო ზამთარმა ასე გაიარა, რო-გორც აქნამამდისა, მიწის მოსავა-ლი გავლისაგან ძლიერ წახდება და ვი თუ მოუსალოებო გვეწყვის. გარდა ამისა, ზამთარის თოვლი და სიცივე ჰლავს ხოლმე ხვსა-და-სხვა გვარ მეურნეობისათვის მათვე ცხო-ველთა და აფუქებს ავირცებს, რომელმაც უიმისოდ ძლიერ გამარჯვება იცის.

* ჩვენ შევიტყეთ, რომ ბათუ-მის ოლქში ერთს უტხო ქვეყნულს ინჟინერს აღმოუჩენია ვერცხლისა, თუნუქისა და სპირიტის მდენეული. ამ ჟამად სდგება ამხანაგობა უტხო ქვეყნების კაპიტალისტებისა ამ მა-დნების შესაბამეებლად.

* გუშინ, 8 იანვარს, დასაფ-ლავს მხვერპლნი ნ იანვარს მომ-ხდარ უბედურებისა. სასალონოში მრავალი ხალხი იყო.

* ბეჭდვის საქმეთა მთავარ-სამარ-თველსათვის, როგორც ნამდვილად შევიტყეთ, წარუდგენიათ ქალაქი და უთხოვნიათ ახალის ქართლის ქუჩისაღის ბეჭდვის ნება-რთვა. ქუჩ-რალი ორს-თათვე ერთხელ გამოვა მოსკოვში და სახელად ერქმევა „გან-თიანი“.

* * * სოფ. ხდისთავა: (ოზურგეთის მაზრა) ახალწლის მეოთხე დღეს ღამის რანდნები ეწვივნენ ჩვენში მცხოვრებელის ბანის ღღინჯის სახლს. თითო-ოთხი ღონი არ დაუხვდათ. ავაზაკმა ჯერ მოითხოვეს, ის თოფი მოგვეცი, რომელიც ყაჩაღს დათუნიანების წაართვისა. მაგრამ, რადგანაც ეს თოფი არ აღმოჩნდა, მაშინ მიჰყვეს ხელი და მთელის სახლის ქონება გააძაბა მათს. კიდევ რიგად იმ ავაზაკს სულგრძობა უნდა, რომ მხოლოდ გაძაბვა იქმანება, რაც კაცთაგანი არაფერ მოუტყდათ. ბანი ღღინჯი ბოჭკოს და რაჯად ახლავს და ავაზაკებს სწორად ახლავს მჭკურებიანი იმის სახლში დათუნიანების თოფი. ამ ავაზაკთა ვინაობა ჯერ ვერ შეუტყვიათ.

* * * სოფ. კრკოთა: (ოზურგეთის მაზრა) ჩვენს სოფელში სასოფლო-სამეურნეოების მხლობლად, მგალობლიანების ღუქანში, დიდი ხანია, რაც ვაჭრობს ერთი მოხუცებული მეწუფე, სახელად ანდრო. ორს თანვარს, საღამოთი, ამ მოხუცმა შეირიგა ნამდურევი მესობელი, წავიდა იმისა და ღუქანი და უკუტევი დასტავა. როცა უკან დაბრუნდა კოტლიანდ შეხარბოებული და ღუქანში შევიდა, უცნაურად აღიზო მართო, მიხედავთ 75 მ. ღქონდა უფრო და ვილცულმერთის მოუპარიაო. შვგროვდა ამ ღრიანცელზე მთელი სოფელი და ჩოქოლი შექაჩა. მეორე დღეს მამასახლისმა ქველის აღმოსაჩინად ხალხის დაფიცება დააპირა და კაციც გაგზავნა ღრიანცელის ხატის მოსახსენებლად. წავიდა ხატში ორი კაცი, მაგრამ სულ ნახევარი ვერსი არ გაველიათ, რომ მოხუცი მეწუფე ღუქანში შევიდა მაშინვე, გახარებული გამოვიდა კარზე და დაიძახა, ფული ვიპოვეთო: შემინებულს ქურდის ნაპარევი ყუთის თავზე დაეყუა თურმე. მადლობა ღმერთს, რომ ღღინჯის მოშიში კაცები კიდევ გვეყოლია.

* * * გურია: ახალ-წლიანდ სწორედ გაზაფხულმდებური დარი იდგა. ხოლო ახალ-წლიანდ თოვლი და წვიმა დაიწყო. წყლებმა მოიმატეს და ბევრგან ხიდები, ბოკორები და წიბები აფუტქნეს და დაშალეს.

* * * მოსკოვი: ამ დღებში გამოვიდა „Чтения Общества истории при Московском Университете“, რომელშიაც დაბეჭდილია წერილი

ბ-ან ალ. ხანანაშვილისა: გრუიკისკი პერევედ სკაზანია ო სვ. გეორგის:

* * * ზეტერბურგა: დ. ჩუბინაშვილის ბიბლიოთეკაში, რომელიც განსვენებულიის პროფესორის მემკვიდრეებმა შემოსწირეს, ქართველთა შორის წერ-კითხვის გამავრცელებელს საზოგადოებას*, უკვე გადათვალთვებულია ყველა ქართული ნაბეჭდი წიგნები და 80 ხელ-ნაწერი. დარჩა გადასასინჯი 60 ხელ-ნაწერი და წიგნები რუსულს ენაზე დაწერილი. გათავდება თუ არა სიის შედგენა, ბიბლიოთეკა მაშინვე გამოგზავნება ტფილისის დავითის მემკვიდრის ბ-ნ მიხეილ ჩუბინაშვილის მიერ. *საზოგადოებას* სურვილისამებრ, ბიბლიოთეკა დაზღვეულ იქნება 10,000 მანათა რუსეთის დამზღვევს საზოგადოებაში. თეთი ის წიგნებიც ფოსტით გამოგზავნება *საზოგადოებას*.

* * * ვაზეთს *კავკასი-ს ჰეტერბურგადან სწერენ ღებუთი: ამ ჟამად აქ იმყოფება ცნობილი საფრანგეთის პოლიციური დებანტო, რომელმაც ახალის ყვილი ზარბაზნები მოგონა, ამ ყვილის ზარბაზნები, რომელიც შემოაღებულ-მიღებულ იქნა საფრანგეთის არტილერიის მიერ. პ. ალკონიკს დებანტს თან ახლავს ბანი ბურღე, ამ ზარბაზნების გამკეთებელ საზოგადოების დირექტორი. დებანტო და ბურღე აქ დიდის თანაგრძობით მიიღეს. დებანტმა ხელწიფე იმპერატორს ერთი უზარმაზარი მინდორის ზარბაზნი მიართვა.

* * * იმვე ვაზეთს *ჩრდილოეთის სააგენტო* ატყობინებს ღებუთი: *გამოცხადებულია, რომ ტფილისის სასამართლო პალატის შტატი ვადიდებულ იქნასო. ამ საქმისთვის გადაღებულია ყოველ წლივ 119,300 მანათა. ვაჭრის ოლქის სასამართლოს პროკურორის თანამდებობა ტფილისის სასამართლოს ოლქში იქნა გადატანილიო.

მთავრობის ბანაკაშუღმანი.

უმართებულესის სესატის ბრძანებით, კანისაიერს წდას სამსახურობასთვის კომათა: კოლეგია რეგისტრატორება—დასახურებას საკვლეუსია—საწყალებელს მასწავლებელს ნიკოლოზ ნაჭევას, 1880 წდას 1 ივლისადგან; მანგლასის სასოფლო სასწავლებელს განრიგულ ხუციშვილს 8 ივლისადგან. ტატუდარნის სოკეტხეობას

კოტორნი რისხვით მადღებდენ და ნიქ-დაკარგულს თვის გუნდში კვლავ აღარ მანაგარებდენ. ცა ბნელი გახდა გულისთვის, განისთვის მიუწვდომელი, ესცანი, რომ გამრისხებოდა იქ უქ-მოყვინთ მღვამელი, და ძირს დაბერუნდი, რაკი მყის თავი ვანებე ზუნასა, ყური მივაპყარ ხმელეთს და ზღვის სიადუმლო ენასა. მაგრამ ბუნებაქ მუნჯობდა, მე ისიც მერიდებოდა, იმისი ფიქრი და ენა მე აღარ გამებგობდა, ყრულ იდგენე ოკანენი, აღარ მესმოდა ვარდის ხმა და ნიავს აღარ მიჰქონდა ტყე-ველოან ჩემი გულის თქმა. აღარ მიმიღო ხმელეთმაქ,

—ჭუთასასა ბროგამინაზის ქაშის მიხელი ძმელაქს, 1887 წდას 1 ანკრადგან, და კოლეგია სკერტორება—შესასას საქადაქა სასწავლებელს მასწავლებელს სვიმონ გამბეკელს, 1883 წდას 10 თებერვლადგან.

ნათლი-ღამის „შაბღუზება“)

გული უკვდება ადამიანს, რადესაც გაისწუნეს, რომ ათი ათასს კაცს, საღვლესწინებოლ სასიამოვნო გუნებაზედ მყოფთ ნათლი-ღამის დროს, რომელთაც ამ ქრისტიანთათვის დიდად საღვლესწინაო დღეს ცხოვრების წერილობისათვის თავი აერთავთ, ასეთი საშინელი ხეცერი მოეცოლიდა.

ასე შუა დღე იქნებოდა, რადესაც სასულიერო წოდება და დიდაძალი ხალხი, მათ შორის ამ სტრიქონების დაწვერიც, ვანქის ვალანდინდან მშვიდობიანად გასცდა იმ უბედურს ხილს და იორდანეზედ მივიდა. წყალ-კურთხევის წყის გადახდის შემდეგ სამღვდლოებს იმვე გზით უკან გაგზავნა და იმას ვაძევი მთელი იორდანეზედ მყოფი ხალხი.

ხალხმა დაშვარა მთელი ხილი. ხალხი ნელს მანაგიოთ იძროდა, საშინელი ტულეტა იყო. არ მასოსეს, რამდენი საყენი ვაფიარეთ ამ რიგათ, როდესაც შუბო ხალხი პოლიციელთა წრე შემგვყენა. ასეთი ვანკარვლება პოლიციას იმიტომ ვაეცა, რომ საზღვდლოებს თავისუფლად შესწდებოდა ვაგლო. პოლიციელები წინ მეოვს ხალხსაც პოლის იმავრდინდენ და ამასობაში ხალხი თანდათან უფრო და უფრო მატულობდა. კარგად მასოსეს, რომ ჩემს გვერდით ორი ვილც კაცი (ერთი სამხედრო და მეორე სამოქალაქო წოდებისა) წრედ შემოვლულად პოლიციელებს ურჩევდნენ—კოტ-კოტა ვარიტებით ხალხი. მეორეს მადიდგან-კი ვილც უწოდდა პოლიციელებს ხალხის ვატარებას, იქედან უფროდა: *არავინ ვატარათო, ვიდრე სამღვდლოება არ ვასცდება ხილსო.*

დასასრულ ხალხი მეტის-მეტად მოაწუხ პოლიციელებს, წრე ვარდღეებს და სულ ერთიანად ხილს მიანწყუნენ, საშინელი ტულეტა იყო, ხილი ირყეოდა და ტრავადა. ვილცამ დაიძახა: *ხილი ჩატყდებოა!* ეს სტ-

*) ეს ამბავი დაბეჭდილია ვაზ. „ქ. II.“-ში და მოთხრობილია ირანდ ღლიანის მიერ, რომელიც სხეებთან ერთად წყალში ჩაყარდნოდა და ძღვეს ვადარჩენილა.

ყვა მეგრისა ვაგიონა, ერთბაშად მიხედნენ, რა საშინელი საფრთხეც მოელოდათ; ამან უფრო არივ-დარია ხალხი, ყველას უნდადა სანკროდ ვასცდნოდა საფრთხილო და საშიშარს გზას. მაგრამ... ნატრა ვერ შეუსრულდა! უტერად... მოსაგონებლად-კი საშინელია... სახარელო ვახანის მომისა და ერთს წუთს ასობით ხალხი წყალში ჩაყვიდა... მავრში გულის ვამებრიავი წვილი და წყალში ჩავარდნილთა კენესა განისმა. ამას, თითქმის პასუხად, წყლის ნაპირიდანაც ვონ-დაკარგულის ხალხის კიელი მოჰკუვა. კარგად მასოსეს, რა დაშვარათა უბედურების პირველ ხანებში.

იმ დროს, როდესაც საშინელი ღადი ვაისმა, მე ჩატხილ ხილის შუა წვერილი ვაეყვი, მოაჯირბოთან ახლოს. თავილი დამიბნელდა; ვიგრძენ, რომ საღვლც ძირს მიეკრძა და შემდეგ წყალშიაც ვაიზიამე; ზედ კიდევ რამდენიმე კაცი დამეცა; ვიწვი გულ-აღმა, წყალსა ველავადი და მდინარეს კემოდ მივქონდენ; ვადარჩენა, რალა თქმა უნდა, ფიქრადაც აღარ მომხდოდა, მხოლოდ იმსა ვთხოვი ღმერთს, გონება ჩქარა დამეკარგოს, რომ აღარ ვიტანჯო-მთაში... ის იყო ვონებას ვაკარგავდი, რომ თავში იყო დამომხედა; წავავლე ამ რალაცას ხელი და თავი წყლის მადლა ამოვყავი,—თურმე ვილსიც ვეხისთვის შეწველია ხელი.

აი, სწორედ ამ დროს პირველად შეხვედნა საშინელს სურათს ჩატხილის ხილისას. ღმერთო, რა უტუბილდება სული, თუ ყველას არა, დასავლუბათა უტეტესს ნაწილს მაინც ერთბაშეთს აწვებოდნენ და არჩობდნენ, ყველა მხოლოდ თავისის თავის ვანსცდელისაგან ვადარჩენის ფიქრს და ზრუნვაში იყო. ავერ ერთი რალაც ნანსხვრებზედ სცოკავს, მაგრამ იმას საშინი მოსკვლდებან ქვემოდავან და უკანვე ათრევენ წყალში; მეორე ალავას ფიტრებდენ ვილსაც თავი და ცალი ხელი ამოუყვია, ამოდა ფართხალომა უბედური, სცდილობს ვარსშემოხვეული ფიტრები მისწი-მოსწიოს როგორმე, მაგრამ ის შეიძლებს?! ამ ფიტრებზედ რამდენიმევე უბედური ღდას და ვერსად ვადუღვავთ ვეზი, ღრმა წყალი ვარშემო. ავერ ოთხი უბედური შეხვედნენ, შევხალდნენ ერთბაშეთს, სიციხლის ნიშან-წყალი ძლივს-ღა ეტყობათ, წყალზედ ტვიტებენ. მეორე რამდენი კაცი სჩანს ასეთს უბედურებაში უშეწყველ ვარშემო!

მოვახსენებ და მოვეყვი რალაც სამუდამ-ყამოდ კავშირი, ვანსდევ და მარტო ვცხოვრებდი დღემდე, ვით ტყეში ნადირი. დღეს ვნახე პირველი... ვით მტრები ვლეს ვანეც ვაეთა შორის ბუღელს, შენც ისე ნაზად მოსჩანდი ურაცხე ქალებს ვუნდებში. ვანახე და უტეხ დამათრო რალაც კოთრმა ვარშობამა: ეგ შენი სულიც მანახე ეგ შენმა ვარვენობამა. ვანახე და მყისვე დავნებდი მე ფიტრთა აღმავრდენასა, ვონდენი ზეცას ავედი, მსხვერპლი შევსწივრე ზუნასა, ცა შევარიგე, ანგროსოთ ვუნდში კვლავ ბინა მოვანახე და იქვე მათდა მშობანებოდ მათ თავს-მჯღამარედ შენ ვნახე, ანგვლოთ ვუნდთან რა-კი რომ

კუნძ და ამ დროსვე, ასე ორის საყენის მანძილზედ დავინახე ჩემი ძმა. ვატხილ ხილის ქვეშ იდგა ქვაზედ, სოფ-მთიანდ დასველებული და თუ-შიშველი და, როგორც სჩანდამე მთავრებებდა; დიდის შიშით, რადგან შეიძლებოდა ისე წყალს ვაევიტო, ხილის დამსხვრებელ შუა ვაეცურე, მივალწვი ვამებდ, რომელსაც ხელი ვამოწვდილი ჰქონდა, და ავედი ქვაზედ, რომელზედაც 6—7 კაცი იდგა. კარგი მაგრამ ამ მღვამარობაში უშიშრად დიდ ხანს ყოფნა არ შეიძლებოდა, რადგან ჩვენს თავზედ ხანს მოჰკუვა ვადარჩენილი ხილი მობისანებდ რიყეოდა და ყოველს წუთს მოსალოდნელი იყო მისი ჩამოქცევა. დიდ ხანს აღარ ვგიფიქრია, ვადავწვიტით ავკოცებულავით ხილის წვერილი ლატანზედ, რომელიც ქვეშ იყო მიკრული; ამ ვავარად თავი ვადავარჩინეთ რამდენიმე კაცმა; ამ დიდის ნაწივი და ცხენისნებოც მიველო ხალხს; ნაებში უკვე ვადავაქვადო მკვდარნი და კოცხლ-მკვდარნი, წყალში ჩაყვივნილნი, ბეგრი მძიმედ დამაყებული და ღკრილი იყო, ხელ-პირი დასისლოანებული ჰქონდათ.

წერილი ოდესიდან

მთელი ქალაქი ლაპარაკობს ამ ჟამად ერთის სახიზლარის მკვლელობის შესახებ, რომელიც მოხდა ერთს მახარის სასტუმროსა და რომლის მახარებლად შეიქმნენ ქუთათელი ურგები, შავთა ცოცაშვილი და კობა იაკობაშვილი. მკვლელობა აღმოჩენილი იქნა შობა დღეს, მომხდარა-კი 23 დეკემბერს. ვაზეთები სვესეა ამ მკვლელობის შესახების ცნობებით. მკვლელობა ჩაუდენიათ აქაურს ქართველს მუშებს. ქართველს მუშებსო? იეთიხან ვაკეობები. იქნება არ-კი იეთი, რომ აქ ქართველი მუშები არიან. დიდა, ქართველს მუშებს. აი რა სწორია აქურის დღევანდელს ვაზეთებში ამ მკვლელობის შესახებ:

23 დეკემბერს ქალაქს ოდესში *როსისა* მოავებებოდა ოთახებში მოხდა სახიზლარი მკვლელობა. მოჰკულეს კაცისის ურგები, შაბათა ცოცაშვილი, 41 წლისა, და კობა იაკობაშვილი, 35 წლისა. აი როგორ მოხდა ეს ამბავი. სამშაბათს 23 დეკემბერს, საღამოს ხანს მოკვდებოდა ოთახებში მივიდნენ ცოცაშვილი და კობაშვილი და ერთი ოთახი დაიქირავეს. 24 დეკემ-

ველეტონი

ობლოდ მავალი ამ სოფლად, მადლი სავნის მიქენელი, თავ-ვანწირულად ვიბრძოდი და ვერ ვამებო მე ბნელი. ეგ დამეკარგოდა ის ძალი, რაც ჩემთვის ეძღვნა ზუნასა, ღონე მიხდოდა ჩემს კალამს და დამუნჯებულს ენასა. მადლა შავსცქერდი ცის სიმრგვლეს, ანგვლოთ ვუნდებს ვეძებდი—ღვთის საშხვრებლოზედ იმითავე წმინდა მსხვერპლს ერთხელ მეც ვსდებდი— მაგრამ ცა ჩემთვის ყრუ იყო,

ბერს მოავეჯებულს ოთახების მო-
იჯარადრემ მოსამსახურე ვაგზაზნი
ახალს მდგმურებთან პასპორტის გა-
მოსართმევად. მოსამსახურეს მდგმუ-
რის ოთახის კარს დაკეტვილი
დახვდა. მხოლოდ ეჭვსავე დღეს, რო-
ცა ნახეს, რომ ოთახი ისევ დაკეტვი-
ლია. მდგმურები კი არსად სჩანდა,
ოთახის კარს შემატყვერეს და ნახეს,
რომ ორივე მდგმური თოჯით იყო
დარჩობილი. გამოძიებამ აღმოაჩინ-
ა, რომ ერთი მათგანი იყო უმა-
ზათა ციციშვილი და მეორე კობა
იაკობაშვილი. ციციშვილი ქუთა-
ისის მდიდარი ვაჭარი ყოფილა,
ცულ-შვილიანი, წელიწადი რომ და-
წვდებოდა უფრო ოდესში სავა-
როდ. უყანასწელი ოდესში 13
დეკემბერს მოვიდა და „საქონის“
სასტუმროში ჩამოხდა. რამდენისმე
დღის წინად ციციშვილი შეხვდა
თავის ნაცნობს იაკობაშვილს, ვა-
ჭარს, და როგორც კარგად აცნო-
ბო, თავის ოთახში გადაიყვანა. 23
დეკემბერს, საღამოთი, ვიღაც სტუ-
დენტი ეწვიდა და სამივე ერთად
წახიდნენ „როსანს“ მოავეჯებულს
ოთახში, საცა იმ დამსვენ მოპ-
ლეს ორივენი, რა წაართვეს მკვლე-
ლებმა ამ ვაჭარს, ჯერ არაფერი
იქცა. იაკობაშვილის ნაცნობების
კი ამბობენ, რომ იაკობაშვილი
15,000 მანათი ჰქონდა თანაო.
როგორც ამბობენ, ციციშვილი კი
გულის კაცი ყოფილა და დინე-
რი, რამდენისმე წლის წინად ერ-
თი კაცი სიკვდილისმდე გადაურჩე-
ნია, რომელიც წყაღეში იტყობოდა
თურმე. ოდესში მიხსულ ციცი-
შვილის ძმას უთქვამს, რომ ცი-
ციშვილის ქუთაისში ოც-დაათი
ათას თურმამდე საჩრო ჰქონდაო.

მკვლელები ძლიერ გამბედავები
ყოფილან. ჯერ ერთი რომ „ოდეს-
სი“ სასტუმროს ისეთი ოდესა არის,
საცა მუღამ ბევრი ხალხი ტრია-
ლებს, მეორე ის, რომ მკვლელო-
ბა დილით მოხდა და მესამეც
რომ, როგორც შემდეგ აღმოჩნდა,
ერთი მკვლელთაგანი საზიზღარის
ავაჯაობის შემდეგ უშიშრად და-
ტოვდა ქუჩა-ქუჩა. 25 დეკემბერს,
როცა მკვლელობა გამოიშვარადა,
პოლიციის მოხელეს, რაბალოს
მოაგონდა, რომ წინა დღეს ამა-
გი მიუტანეს, რამდენიმე დღის
ქარველი დღებში ქვიფობდნენ
და ათ თუნინანებს ახურდავებდნენ.
რაბალომა ეკვი აილა ერთს ქარ-
თველზედ, გორაკი მუშაობდაზე
და დააბატონა კიდევ, მუშაობდა
ნი გერ არ გამოტყდა და თავის

სახელზედ და გვირგვინი-კი უარი
სთქვა: მე მუშაობდანი-კი არა, მი-
ხვილ ვყვანი ვარო, და პასპორტიც
წარუდგინა ბოქალის, მაგრამ მალ-
ე გატაცდა და თავისი დანაშაულიც
აღიარა, მე მოაკალი ორივეო.
მუშაობდანი რუსულს კარგად ლა-
პარაკობს. ციციშვილი და იაკო-
ბაშვილი ქეთილიძეს სირაჯის დუ-
ქანში გაუტყნია, საცა ხშირად და-
იარებოდა. ამავე დუქანში დაიარ-
ებოდნენ ციციშვილი და იაკობა-
შვილიც. მუშაობდანი ორივე გა-
იქცა და მათის ლაპარაკიდან შე-
იქცა, მდიდარი კაცები არიანო.
მათი მოკვლა და გაბარება განი-
ზრახა, ამზანავებენ იპოვნა და თა-
ვისი საზიზღარი ბოროტგანზრახ-
ვაც ასარულო. მუშაობდანი ამხა-
ნავები ჯერ ვერ უპოვნიათ, თუმ-
ცა პოლიცია გაფაკციებთ დაე-
მებს.

ხელა დავებურდეთ იმ საგანს, თუ
სიღამე ვანდნენ ოდესში ქართველი
მუშები, ან თუ მოვიდნენ სამუ-
შაოდ, რამ აიძულია, ამისთანა ბო-
როტ-მოპყებება ჩაიდინათ? ვისაც ბა-
თუშმა და ოდესის შუა უფლია გვითო,
შეამწვედა ზოგიერთ ზღვის პირა ქა-
დაქში (ქერსა), სევსტაბოლსა,
ოდესში და სხვადას). გემების დამ-
ტვრითა და დამკვლევად ჩამო-
კონკილს, ფერხიხილს და სიკოცხელ
გამოკლებს დასაინებს, რომელიც
დამტვრეულს რუსულს და უფრო-
კი იმერულს კილოზედ ქართულსა
ლაპარაკობენ. იმდენად საოცადი
სანახევარი არიან ისინი, რომ ერთი
ჩემი ნაცნობი ვერაფრით ვერ დაე-
ჯერე, თუ ისინი ქართველები იყვნენ.
— რას ამბობ, გენი სიღამაშით
განთქეულსა და სიკოცხლით სასვე
ქართველებს-კი არა, აისორებსა და
ბინძურს ბოშებს ჰგვანანო.

რასაკვირველია, ამ მამამებოდა იმი-
სთანა აზრის ვაგონება, მაგრამ რა
უნდა მეთქვა, ჩემი შშობლიური ენა
არ არ გაემგონა, ვერც მე დავსა-
ხალი იმით ჩემ თანამამულეებად.
საბარალოთ ატყუებენ, წამოდი რუ-
სეთში და ფულს კალთით გამოგა-
ტანათო. ჩვენებურებიც, რომელიც
შინ მუშაობა საძრაბისად მიიწიანთ
(ნამეტნავად აზნაურებს), მოდიან აქ,
და შინ კალთით ფულს წაიღებენ
მაგირთ, თავს ძლივ იკვებებენ ვანუ-
წყეტელის მუშაობით. სანამ სამუშაო
აქეთ კიდევ კარგი, მაგრამ დადგება
შაბათიო, როცა აქაურ ნაფასადუ-
რი მუშაობა სწყდება, და ისინიც
ხელ კალიერი შინ წასვლას არჩევენ
აქ დაჩინას. ამის შემდეგ რაღა გა-

საკვირველია, თუ ან აქაურს ავაზა-
კებს უამზანავებინან, ან თვითონ
იწყებენ ავაზაკობას, როგორმე ფუ-
ლის შოვნის სურვილით გატაცებუ-
ლინ, აღრასაფრის აღარ ტრედებინან
და იმისთანა საზიზღარობას-კი სჩა-
დინან, როგორც გხლა ჩაუდნიათ.
წელიწადი ისე არ გავა, რომ რამ-
დენიმე ქართველი მუშა არ მოკვდეს
აქ. ზოგი ქართველი დროს კვდება
ტვრით ქვეშ გატყუვილი, ზოგი გე-
ჩვევა აქაურს საროსკიობებს და თუ
აქაურსა და ამოღო ბოლო, უე-
ცველია, რაიმე ბოროტ-მოქმედებს
ჩაიღებს და საპრობოლეში გამოა-
ღობებენ.

მერე ვინ არის ის სულის მტერი,
რომელიც ხალხს ატყუებს, სამშობ-
ლოდგან ცხრა მთას ვაღდამ მიჰყავს
და იქ ამისთანა მდგომარეობაში ავ-
დებსო, იკითხეთ თქვენ. ან თუ ეს
ასე იყო, რატომ აქამდის არავინ
ვიკლავთ, რატომ არაფერი შეგვი-
ტოპობინა ამაზედ ვინმე, როდესაც
ოდესში ქართველი სტუდენტები
თითქმის 30-მდეა? ნუ თუ ქართველს
სტუდენტებში ერთიც არ გამოვჩინა,
რომ ვაგვო თავიანთ მოძმების გა-
კიბრებული მდგომარეობა და შეე-
ტყობინებინა, რომ სხვიან მინც არ
შემტყუებრებენ ერთიც არ გამოვჩინა,
რომ სხვიან მინც არ სხვიანდადენ
იმ სულის მტერთ ხელში, რომელ-
თათვის აღარასფერო აღარ არსებობს,
განდა თავის თავის გამოღებებისა,
თურც ეს გამაღებება ან და ას იმის
მოძმის გათახსირებთ და სიკვდილად
პირიდესო. ამის შესახებ მხოლოდ
ზოგნი ვიცნობენ, რომ აქ ასამდე
იმერული მუშა და ამით ამუშავებს
ერთი ვაჭარტონი, რომელსაც სამი-
კიტროცა აქვს და რომლის სამიკი-
ტროშიაც სხენაბული უფრების მკვლე-
ლებიც ხშირად დადიოდნენ. ამის
ჰყავს თურმე ქვემო იმერეთში ავგ-
ნებო, რომელიც ავარეობენ მუშებს
და უგზავნიან. მუშები იბითი ტყუე-
ლებიან, რომ აქ უამოსსკვლელ ხარჯს
ან სათხოვენ და როცა ჩამოდიან,
იძულებულნი არიან, როგორი ბო-
რობებიც უნდა წარუდგინონ, დას-
თანმდნენ. მერე იწყება საბარალოთა
ტანჯვა! რამდენჯერ მიმავლა ოდეს-
ში სამშობლოში მიხვალა, იმე-
დებ გაკრებული მუშა, რომელსაც
მისხაობდნენ: შინ არ ვაშაობო, რი-
სთვისაც მიღებარ, თვითარ იქ ჩამოვალა
და დღეს გიტრებო. შორხან გაზა-
ფხულზედ ერთი სამტრედილი მე-
ტელიშვილი იყო აქ, ქუთაისის საქა-
შალო სასწავლებელში მანყავო, რო-
მელსაც გამოუკლანა აქაურის მუშე-
ბის მდგომარეობა და აეწერა კიდევ

რუსულად. მეტელიშვილს თავის წე-
როლს დაბეჭდვა უნდა აქაურს გა-
ზეთებში, მაგრამ, როგორც ვაგვიგე,
ერთ მოუხერხებია. კარგი იქნებოდა
„ფერისთვის“ გამოგვიგზავნა ავტო-
რის წერილი, რომ ეგებ წავეთხა
ვინმე მაღლიანს და ახსნა ჩვენებუ-
რებისთვის, რომ საქართველოს მიე-
ლიან ბუნებას ტყუილად ანებებენ
თავს და მოდიან აქ, სადაც უპრალიო
დროს-კი 10,000-მდე უპოსიკია*,
თორემ წელს ხომ ავსებთ სასვეს
აქაურებად დამშუღლის ხალხით, რო-
მელთა მეტაქობის გაწვევაც ისე აღ-
ვარებს არ არის, ნამეტნავად იმ ეი-
თარების წყალობით, რომელიცაი
არაინ აქაური ქართველი მუშები.

31 დეკემბერი

რა იმნება ასის წლის შემდეგ?

როშეს აზრით, პოლიტიკაში ბევრი
ცვლილება მოხდება, რადგან პოლი-
ტიკის საქმე დიდად ცვალებადი სა-
ქმეა. ეს-კი შეიძლება სთქვას კაცმა,
რომ ეს ხელნაწერი საზღვრები ვერო-
ბის სახელწოდებით შესაძლებელ არ
შეიკვლება. ელზას-ლორენის საქმე
და აქამდე ვამოხარო უსამართლობი-
სა, უთუოდ გადაწყდება. როგორ
და რა ნირად? ძნელი ამისი წინ-
და-წინ ვამოხარო. იქნება ომით გა-
დაწყდეს? საუბედუროდ, ძლიერ ადვი-
ლად შესაძლებელია, რომ ასე მო-
ხდეს. ან იქნება გადაწყდეს იმით,
რომ რევოლუციით მოხდეს გერმა-
ნიაში და დაარსდეს იქ რესპუბლიკა,
რომელიც უფრო მეტს ეტრადღე-
ვით მოვიკლებთ ერის ნება-სურვილს,
ვიღერ ვიკლებოდა მეფესაფრანგეთი-
სა ან ეკლებოდა დღეს იმპერატორი
გერმანიისა? ან იქნება სამედიტორა
საგანიალმა გადაწყდეს ის საქმე?
ამაო იქნება გავებათ იმის სჯამი, თუ
ნამდვილად რა გზით გადაწყდება
ის საქმე. ეს-კი მინც-და-მინც ცხი-
დია, რომ დღევანდელი ყოველ
დახანს ვერ გასტანს. ოც-და-ორის
წლის მტარვალობამ ვერ შესცვლა
გერმანიის ელზას-ლორენებისა და
ამიტომ ნება გვაქვს, ვიფიქროთ,
რომ ასის წლის შემდეგ ჩვენს შვი-
ლი-შვილებსაც ისეთივე გერმანია ექმ-
ნებათა, რაც დღეს ჩვენა გვაქვს. ლომ-
ნებათა იმდენ საუკუნეობის განმა-
ვილობაში გვიჩათ გერმანიის იმპერა-
ტორებს, მაგრამ მინც იტალიელებს
თავი ვერ შევყავრეს. ის ხომ კარ-
გი ვიციო, რომ ბერძნებმა, რამ-
დენისმე საუკუნის შემდეგ მოიშორეს

უფლი ოსმალეთისა. ადრე თუ გვიან,
სურვილი ერისა შესრულდება ხო-
ლმე და ბეცნი პოლიტიკოსნი, რომ-
მელნიც არავინათა ყურადღების არ
აქცივენ და სურვილს და სხვა-და-სხვა
ერს ისე ჰყუფენ ჯგუფ-ჯგუფად, თო-
ჯიო ცხვრებს ჰყიდის ჩოღარა ბა-
ზარშიო, ბოლოს მინც იძულებული
იქნებოდნენ, აღიარონ ეს დიდებული
ძალი, დროთა განმავლობაში ასე
გამატებული და გარკ-გასამეცხე-
ლენი განთავისუფლება. შეიძლე-
ბა, ორსავე ერთი დაუშოკიდებელი
სახელწოდებით დაარსდეს, ისეთი რო-
გორიც დღეს ბელგია, ანუ შევი-
კრიაა. ასე იქნება თუ ისე, ის-კი
მინცა და მინც უწყველია, რომ
არც ერთი და არც მეორე სხვის მო-
ნებაში არ დაჩრება.

გერმანიის გაერთიანება უკვე შე-
სრულებული საქმეა და ძალიან
საქმეა, რომ ეს ერთიანობა დაიჩ-
დეს. გაერთიანებული გერმანია სა-
სტიტორიო აუცილებლობა და საქი-
რებაა. ხლო გაერთიანებული გერ-
მანიის მინც-კი არ მოასწავებს, რომ
გერმანია ძალ-მომრეობისა და მტარ-
ვლობის ქვეყანა უნდა იყოს. ეს-
ხელნი ერთიანობა გერმანიისა, რომ-
მელსაც ჰყავს ჩრდილოდ ესანი—და-
ნიელნი, ესანი ჰომერანიანო და ეს-
ანი—ელზასელნი დასავლეთად, ვერა-
ფერი სასურველი სახანაია, ხოლო
როცა ვამოხარო სანხედრო პირე-
ლობა — მეთაურობის დამაღებელი
სურვილი, რომელიც სულს უღვანა
და ფრთხილად მდგომარეობს გერ-
მანიის მუშა-გულს გერმანიის დი-
ლის ერის საუბედურო-კი არა, საკე-
თილო იქნებოდა მხოლოდ.

რაიაც შეგებმა ავსტრიის, ყოვე-
ლივე გარემოება იმის მიშნა მზადეს,
რომ ეს ქვეყანა ვერობის პირველ
ომს-კი ეჭვად დასტოვდეს, სულ ერ-
თია, როგორც უნდა ვათავდეს ეს
ომი. ვენერია-კი ეს-ლავ დამოუკი-
ლებელია და 1922 წელს ხომ სრუ-
ლიად დაუშოკიდებელი დთავისუფალი
სახელწოდებით იქნება; ესევე უნდა
თქვას ჩემის შესახებაც და შესაძლოა,
რომ ავსტრიის პოლემის შესახებაც
ესევე იყოს სათქმელი. ბალკანეთის
ერნი და ის სხვა-და-სხვა ერნი, რომე-
ლნიც დღის კიდევ უნდა მოსახლეო-
ბენ, უეჭველია, კონფედერაცია შეა-
დგენენ. ეს კონფედერაცია იქნება
ავსტრიის რომელიმე იმპერატორის
მფარველობის ქვეშე, ან არა და
რესპუბლიკის სახეს მიიღებს.
ისპანიის, იტალიის, ბელგიისა,

მარგალიტები ცვარისა:
შეკუმშა ღრუბლის გუნდები,
დამტყუებელი თვისობა;
და სპეტაკ ღრუბლის გუნდებზედ
შენ ხელ დაკრძობის გზედავდი,
შენს წინ ვიღებთ თაე-მობრით
და ტქვას ძივის-ღა ვინდავდი.
ვიცი, რომ იუვე მიზეზი
შენ ჩემის აღფრთოვანებისა,
შენ ხარ მიზეზი ცის ნიჭის
ყვლო ჩემსკენ დაბრუნებისა.
ხელს ნუ ამოღებ, ნუ მოპკლავ
ჩემს აღფრთოვანებულს გრძობასა,
გულს ჩამოხედ, ნუ ჰხედავ
შენ ჩემსა გარეგნობასა:
ცოთრი ცეცხლის ანთია
ჩემს გულში მუღამ ნაოლადა
და აწ იწყება ეს გული
სამუღლოდ შენს წინ სანთლადა.
ხელს ნუ ამოღებ: გყავდე უმალ,

გყავდე მე თავყან-მცემელად:
გონების ფრთებით ვიფრინავ
ყოველ დღე-და-ღამ მე ველოდა,
ზეცაში ავაღ, სადაც დღეს
შენ მაშოვინებ მე ბინა,
შეგკრებ მსხვერპლს წმინდას, შენს
სალრისს,
კრძალვით მოვიტან შენს წინა.
უკვდავად ვაგზდი შენს სახელს,
შეგკრებ ვარსკვლავთა გუნდებსა,
ტბილს სურნელისა მოგსტაცებ
ის ველისას, ვარდებსა,
ციო მოვისესებ ციურს შუქს,
ვიფეთქებ ციურს ძალითა,
ამათვან შეგზინებ სიღლი გვირგინს
და შენს წინ დასვდამ კრძალვითა.
არ მოვიშორებ აწ ჩემს ჩანსს,
შენ წინ მუხლს მოვაყრვინებ,
ციო ანგელოსებს მოვიყვან
შენ წინ, ცრემლს ჩავალერვინებ,

ჯოჯოხეთს შევალ, შევტურავ
იქ მუღამოვ ტანჯულ ხალხთანა,
ვისი სინადა გასურს, დავინსო,
ვიშოვდამოვლდე ცასთანა,
ვარსკვლავთა ენას გასწავლი,
ველს ზღარებს მოვთხრობინებ,
მამცნობ გულის თქმას წყაროსას,
მის შენს გულს დავთარობინებ,
ნიავის ფრთებით ვაფრინებ,
მიცემ სრულს ნეტარებასა,
გარს შემოგახვევ მასხურად
ტყუთან-ველოვანა კრებასა.
მიბრძანებ—ტანჯვის დაგხატავ,
ავამღელვარებ ტყე-ველსა,
მეთეს ავაცნესებ, უსულოს
ვატრებ, როგორც ცხოველსა,
ერის გულში ჩავსვდამ ჯოჯოხეთის
და ჯოჯოხეთის ტანჯვასა,
რომ მისის ცოლით ვიადღეს
თვალთ ცრემლი უგრძობს შევ-ქვასა.

მიბრძანებ—ლენას დაგხატავ,
ოცნებით აღმადგრენასა,
ცხოველს და მთა-ველს ჩავუღვამ
ადამიანურს ენასა,
ბუნების ლენა-ფერხულში
შეგზამ კათა გროვასა,
სინარულს ავაცისკროვნებ,
დავსებავრავ კვენსა-დოვლიასა.
აწ ნუ გამწირავ: ვიქნები
შენი ყმა, შენის ნებისა,
ვიცი, რომა ხარ მიზეზი
შენ ჩემის აღფრთოვანებისა,
შენ დამიბრუნე ცის ნიჭი
და შემაროვე ზეცასა,
ჩემთვის ხმა გააცემინე
იქ—ცას, აქ—დედა-მიწასა.
სხვა ვერ გცემს თავყანს ჩემ-რიგად,
ქვეყნიურია სხვის გრძობა,
ქვეყნიურს გრძობას ყოველთვის
სურს ციურ გრძობის დაქვნობა,
ერთია ლამაზი, ხან-მოკლე,

მეორე—ილი, უკვდავი...
ხელს ნუ ამოღებ: მხოლოდ ჩემს
თავყან-სიღამედ იყავი.
შეშა-სამ სრულად დაიწვიის,
გამოელევა ცეცხლის ალი:
ვინც დღესა სტყუება ცხოვრებით,
ხვალ არ იქნება ცოცხალი,
ზავალ ამ შენს სახელს არ მოგკლავ,
მაზედ ვიმტრებ ყველგანა
და შენ უკვდავი იქნები,
მინამ არსებობს ქვეყანა.
ნუღა ვამწირავ: თუ ამძარ,
შენ ჩემის აღფრთოვანებისა,
შენ დამიბრუნე ცის ნიჭი
და შემაროვე ზეცასა,
ჩემთვის ხმა გააცემინე
იქ—ცას, აქ—დედა-მიწასა.
სხვა ვერ გცემს თავყანს ჩემ-რიგად,
ქვეყნიურია სხვის გრძობა,
ქვეყნიურს გრძობას ყოველთვის
სურს ციურ გრძობის დაქვნობა,
ერთია ლამაზი, ხან-მოკლე,
ინანისი 4 დღეს.
ქ. ტუფილი

კახელი

